

Fredagen den 17 januari

Kl. 9.00–10.12

---

§ 1 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Sofia Damm* (KD) avsagt sig uppdraget som suppleant i utrikesutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Pål Jonson* som ledamot i krigsdelegationen.

Förste vice talmannen förklarade vald till

ledamot i krigsdelegationen

Pål Jonson (M)

§ 3 Anmälan om vice ordförande i utskott

Förste vice talmannen anmälde att *Ingemar Kihlström* (KD) valts till vice ordförande i justitieutskottet under tiden för *Andreas Carlsons* (KD) ledighet den 16 januari–18 mars.

§ 4 Svar på interpellation 2019/20:222 om övergivna hus

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Med anledning av att det finns ett antal byggnader runt om i landet som förfaller har *Gudrun Brunegård* frågat mig om jag vidtagit några åtgärder och om jag är beredd att vidta några av de åtgärder som Boverket har föreslagit i sin rapport.

I Boverkets rapport framkommer att det finns en hel del byggnader som inte lever upp till plan- och bygglagens krav på underhåll. I vissa fall anmäls bristerna till byggnadsnämnderna, som är skyldiga att som tillsynsmyndighet ta ställning till om det finns skäl att ingripa.

Hanteringen av tillsynsärenden kräver förhållandevis stora resurser för byggnadsnämnderna, som i dag finansieras via kommunalskatten. En direkt konsekvens är att ärendena inte prioriteras i ett antal kommuner. Ett framgångsrikt tillsynsarbete kräver att man når fastighetsägaren med delgivning av beslut. Annars riskerar kommunen att själv få stå för kostnaderna för exempelvis rivning av en förfallen eller övergiven byggnad.

Boverket har i sin rapport *Ovårdade tomter och förfallna byggnader* föreslagit ett antal olika åtgärder och flera författningsförslag och lyft fram områden som ytterligare skulle behövas utredas. Boverket föreslår exempelvis utredning av möjligheterna för byggnadsnämnderna att ta ut avgifter för sitt tillsynsarbete, ytterligare vägledning till kommunerna för hur de kan arbeta på tillsynsområdet samt ett statligt stöd till kommuner för verkställighet av vissa beslut om rivningsföreläggande.

Rapporten har varit ute på remiss, och förslaget att vidare utreda avgiftsfinansiering för tillsynsarbetet har framförts som särskilt viktigt av många kommuner och flera länsstyrelser. Detta är en slutsats jag håller med om. För att kommunerna ska ha rimliga förutsättningar att tillsätta resurser för att arbeta med tillsynen av bland annat övergivna hus är min ambition att förutsättningarna för att avgiftsfinansiera byggnadsnämndernas tillsynsarbete ska utredas.

Ytterligare vägledning till byggnadsnämnderna som stöd i deras tillsynsarbete är genomförd av Boverket inom ramen för uppdraget PBL kompetens. Alla övriga förslag bereds för närvarande vidare inom Regeringskansliet.

I 2020 års regleringsbrev har länsstyrelserna fått i uppdrag att redovisa goda exempel från sina respektive läns kommuner på när byggnadsnämndernas tillsyn samordnats med annan kommunal tillsyn och på hur nämndernas tillsyn kan ge positiva effekter för annan kommunal verksamhet. En samling med goda exempel på hur olika kommuner med olika förutsättningar arbetar med sin tillsyn ska framöver kunna vägleda kommunerna i organisationen av deras tillsynsarbete.

Som jag nyligen redovisade i ett frågesvar till riksdagen är min avsikt att under mandatperioden förbättra byggnadsnämndernas förutsättningar att arbeta med tillsynen av bland annat övergivna hus.

Anf. 2 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Fru talman! Tack, bostadsminister Bolund, för svaret!

Låt mig börja med att säga att jag älskar gamla hus! De har en själ, en karaktär och en historia som det är värt att bevara.

På en släkting till min mans ägor fanns ett 1700-talshus som hade stått obebott sedan 1950-talet och som bara användes som skräpbod. Så småningom kom ägaren till den punkt då man måste avgöra om man ska lägga in en massa pengar och byta tak, byta väggpanel och så vidare eller ta ned huset. Min man och några släktingar gjorde en gemensam deal med fastighetsägaren – vi tog hand om huset, och han styckade av tomten och sålde den för en symbolisk summa till oss.

Efter många år, mycket jobb och mycket glädje är detta hus nu en pärla som förhoppningsvis kommer att stå i minst 100 år till om man fortsätter att sköta om det.

Dessvärre har inte alla sagor ett lika lyckligt slut som denna. Upprinnelsen till den här interpellationen är egentligen ett brev som jag fick av

en kvinna som växte upp i ett hus som hennes föräldrar hade byggt – jag tror att det var på 50-talet. Efter att familjen hade flyttat från kommunen såldes fastigheten. Den såldes sedan vidare och bytte ägare några gånger. Nuvarande ägare går inte att finna.

Kvinnan skriver så här:

”Föräldrahemmet står och förfaller mer och mer för varje år. Min undran är om man kan lagstifta inom en snar framtid om rivning av huset. Jag har förutom skrivelser till länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen varit i kontakt med ordföranden i miljö- och byggnämnden. Han har meddelat att man inget kan göra, utan det måste lagstiftas om detta. Han upplyste om att det tidigare har diskuterats om detta utan resultat.

I mitt överklagande framfördes att tomten är igenväxt av sly som växer runt huset. Balkongdörren är öppen – vem som helst kan ha tillgång till huset. Det är översvämning i källaren. I köket ligger massor av post. Här har bott ett antal olika personer, men vi har inte kunnat hitta tidigare boende trots mycket sökande.

Enligt grannarna finns det massor av ormar i trädgården. Grannarna är förtvivlade då det förekommer besök av diverse högljudda individer som har huset som ett tillhåll. I samhället kallas huset för narkotikanästet.

Det här är mitt gamla föräldrahem, men jag känner också för grannarna. Ett hus som i det idylliska samhället bara står och förfaller mer och mer – hur kan detta få ske, och vem har ansvaret? Nu när vi alla måste ta hand om miljön kan det väl inte vara rätt att fastigheter ska förfalla på detta sätt?

Huset borde få rivas; det är alldeles för förfallet för att kunna renoveras. Tomten kan då eventuellt användas till en ny fastighet, där även grannarna kan må bra i sitt boende.”

Fru talman! Boverkets utredning pekar på en lång rad av olika möjligheter. Som jag ser det är det olyckligt att det har gått så lång tid, för under tiden har vissa fastigheter förfallit ännu mer. Den sanitära situationen och olägenheten har också bidragit till att fastighetspriserna runt omkring sjunker, eftersom kommunen inte kan göra någonting åt det hela.

Det är bra att man nu ska samla in goda exempel, men jag undrar om ministern tycker att det är tillräckligt kraftfullt att bara föreslå – som det var nu – att samla in ett antal goda exempel. Har vi en proposition med mer omfattande lagstiftning att vänta?

Anf. 3 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Den fråga som Gudrun Brunegård tar upp kan verka liten, men en liten intressesökning påvisar faktiskt att problemet är större än vad vi tror.

I mitt hemlän, i kommunen Falkenberg, har man försökt att göra en inventering av hur många sådana här hus det kan handla om. Siffran man kommit fram till är svindlande: 1 300 stycken. Detta gäller en kommun av 290. Många av dessa hus är säkerligen i väldigt dåligt skick och ligger lite avsidet, men när det gäller en del av dem skulle vi andra kunna känna att det är oerhört onödigt att de inte används för boende nu när vi som nation har brist på bostäder. Det kan givetvis vara en liten sommarstuga, en avstyckad tomt eller en släktgård som ingen bor i.

För min del påvisar denna problematik bara i den enskilda kommunen Falkenberg att problemet är mer oroande än vad det tycks vara vid första

anblicken, både ur säkerhetssynpunkt och ur ett boendeperspektiv. Om vi har svårt att nå ägarna och om ägarbilderna i vissa fall är oklar, så att vi inte vet vem som är ägare, kan dessa bostäder egentligen tas i besittning av vem som helst.

Kommunernas problem och möjligheter är ganska uppenbara. Vårt rättssystem bygger allt som oftast på dialog med en motpart, och det förutsätts att det finns en motpart som är intresserad av dialog.

Jag tror att vi som lagstiftare bör få upp förslag från den utredning som gjordes 2015 av Boverket, precis som ministern sa.

Det finns ett antal förslag som jag kan se är relevanta och kan stärka kommunerna i processen. Däremot får förslagen som kommer inte ge nya pålagor på kommunerna utan måste ge dem möjligheter till rätt verktyg.

Jag kan inte se att någon kommun skulle vilja ha denna situation i sin kommun. De har på ett tydligt och enkelt sätt redovisat sina svårigheter att åtgärda och hantera kostnaderna och komma fram till beslut när man i princip inte har någon motpart.

Kommunerna riskerar många gånger att få stå för kostnaderna med anledning av verkställighet av tillsynsinskrivningen. Det beror på fastigheternas inte så sällan mycket låga värden och att ägarna saknar eller har en mycket begränsad ekonomisk förmåga. Det finns då inte några förutsättningar för kommunerna att genom utmätning hos ägarna få betalt för verkställighetskostnaderna. Kostnaderna kan i vissa fall, till exempel vid verkställighet av ett rivningsföreläggande, uppgå till betydande belopp som är långt över värdet på själva fastigheten.

Ministern svarar att han vill göra det möjligt för kommunerna att göra tillsynsärendena avgiftsbelagda. En avgift beror ju ofta på syftet och vem som betalar. Om man tar ut en avgift mer regelmässigt, utan att göra en riskbedömning, blir det ofta en extra pålaga. Däremot finns problematiken med ödehus i många fall att de inte har någon ägare, och det är ju helt omöjligt att lägga en avgift på någon som inte finns.

Jag skulle vilja fråga ministern om det inte finns fler åtgärder i denna utredning som skulle vara möjliga och om inte inriktningen borde vara att hjälpa kommunerna, att ge dem verktygen som behövs, för att se till att dessa hus på ett eller annat sätt tas om hand. Det är väl ändå det vi vill. Jag tror att Gudruns beskrivning av det hus som de har tagit hand om påvisar den möjlighet som finns i dessa hus. Om det bara i Falkenberg finns 1 300 ödehus finns det nog ganska många runt om i Sverige.

Anf. 4 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Gudrun Brunegård, för interpellationen! Det är en angelägen fråga och ett problem som finns runt om i Sverige och som vi behöver fundera noga på hur vi ska kunna få bukt med.

Det är självklart byggnadsnämnden i kommunerna som har huvudansvaret för tillsyn enligt plan- och bygglagen. Men vi måste också se till att kommunerna har förutsättningar att hantera det här problemet.

Låt mig samtidigt påminna om att det här inte är något nytt fenomen. Det är ingenting som har uppstått de senaste månaderna eller åren, utan det är något som vi har fått leva med under ganska lång tid.

Det är viktigt att inte förenkla en sådan här fråga som faktiskt är ganska komplex. Kristdemokraterna är ju ett parti som i många fall annars väldigt hårt brukar värna om äganderätten. Här är det i många fall en svår avväg-

ning mellan rätten att äga och kommunens ansvar att se till att fastigheterna sköts på ett bra sätt. Därför är det farligt att dra alltför snabba och stora slutsatser och gå till handling som i värsta fall visar sig vara bristfällig eller till och med skadlig.

Delar av Boverkets rapport har varit ute på remiss och har fått ganska skarp remisskritik. Ett exempel är förslaget om förenklad delgivning, att man inte behöver hitta personen som äger huset och lämna över ett delgivningsbesked utan kan göra det till exempel via annonsering. Men där har remisskritiken just bestått i bristande rättssäkerhet och konflikt med äganderätten, som ju är ett problem i andra änden.

Hus handlar också väldigt mycket om känslor. Gudrun Brunegård tar som exempel barndomshemmet och släktgården som kanske fyller en känslomässigt stor funktion för släkten. Det kan finnas många olika exempel, som en äldre släkting som under sin åldrandeperiod inte förmår att ta hand om huset, trots att det finns ett stort känslomässigt värde i det, eller en person som åker utomlands och inte tar hand om huset på rätt sätt men ändå har en vilja att fortsätta äga huset. Här gäller det att hitta en balanserad åtgärd som gör att vi kan komma åt problemet utan att därmed rucka på grundläggande rättssäkerhetsprinciper i Sverige.

Jag kan försäkra att regeringen arbetar med de här frågorna. Vi tar förslagen i Boverkets rapport vidare. Vi har till exempel gett länsstyrelserna i uppdrag att se om det finns goda exempel där man har lyckats hitta effektiva lösningar och att sprida den kunskapen vidare till andra kommuner som kan använda sig av samma lösningar. Men det är inte nog, utan vi behöver göra mer. Vi jobbar nu med att ta fram ett förslag om att utreda detaljerna kring hur man kan ge kommunerna rätt att ta ut en tillsynsavgift. Detta är något som kommunerna hett har efterlyst. Det är också tydligt av remissutfallet att det är en åtgärd som man tycker är angelägen att få på plats. Den bilden delar jag, och det är också det som regeringen nu arbetar med.

Det är alltså en bred variation av åtgärder som föreslås i Boverkets rapport. Några tar vi hand om i närtid, andra behöver vi fundera vidare på och se hur vi kan se till att det blir en avvägning mellan olika rättsintressen: intresset att ta hand om ödehus och ödehus som medför risker mot värnandet av äganderätten och grundläggande rättsprinciper i Sverige.

Anf. 5 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svar och bra samtal så här långt!

Jag tänker på ett antal olika fastigheter som jag kan se framför mig. Jag ställde en fråga till riksdagens utredningstjänst, som försökte göra en analys av hur många fastigheter det kan handla om i landet. Trots att de vände sig till kommunerna och även till Statistiska centralbyrån gick det inte att få fram ett exakt antal eftersom det inte finns statistik på detaljnivå. Man kan se antalet förelägganden, men man kan inte se vad som är bakgrunden till föreläggandena. Jag vet inte vilket det exakta antalet ödehus är, men i en liten grannkommun till min vet jag att det handlar om gott och väl över 100 hus. Och vi hörde just exemplet från Falkenberg, som Larry Söder nämnde.

Ett sätt att öka attraktiviteten för att bo på landsbygden – om man inte kan spåra en ägare eller om en ägare inte bryr sig om att ta hand om huset och följa det föreläggande som har getts – är att eventuellt överväga att

expropriera fastigheten och sälja den på exekutiv auktion mot en förbindelse att renovera fastigheten, bosätta sig på orten, bidra till kommunens skatteintäkter och så vidare. Detta är något som inte minst personer från byggnadsvårdsintressen och landsbygdsföreningar av olika slag pratar om, och det är ett argument som jag har hört under den tid som den här frågan har diskuterats.

Hur skulle ministern ställa sig till en sådan lösning när alla möjligheter uttömts och det inte finns förmåga eller vilja att ta det ägaransvar som man har som ägare av en fastighet? Både ert och vårt parti hyllar ju förvaltar-skapstanken. Det är förenat med ansvar att äga en fastighet, och om man inte tar det ansvaret har man på något sätt förverkat sin äganderätt. Det är svåra frågor att väga mot varandra, och jag förstår att det kräver tid och avvägning innan man kommer fram till något.

Jag undrar också över det som ministern nämnde om avgiftsfinansiering för miljö- och byggnämnderna i den här typen av ärenden. Men vem skulle då betala om en ägare uppenbarligen inte går att spåra och inte kan betala? Ska den avgiften då fördelas ut på övriga fastighetsägare? Det strider ju också mot någon typ av rimlig princip.

Jag skulle gärna vilja få svar på dessa frågor.

Anf. 6 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Jag håller med ministern om att vi ska gå försiktigt fram med dessa frågor. Utredningen är från 2015, och steg har ju tagits för att kunna lägga fram förslag. Jag har full förståelse för att det tagit tid, men jag tror att vi kan vara på väg att komma fram med någonting till kammaren på ett eller annat sätt.

Jag tror inte att vi står så långt ifrån varandra, utan vi tycker att det är viktigt att bevara de hus som är möjliga att bevara och på något sätt se till att det finns ägare som är villiga att hantera husen.

Äganderätten är viktig. Därför tycker jag att det är viktigt att inrikta sig på de hus som de facto inte har någon ägare, det vill säga någon som inte fullgör sina plikter som ägare.

I sådana här situationer tar civilsamhället ibland tag i saker, vilket gör att man faktiskt blir ganska glad och stolt. Det har startats föreningar som letar upp ödehus, försöker hitta ägarna och koppla ägare till köpare som kan restaurera husen. De kan också hjälpa till med information om hur man ska gå till väga, vilka material som behövs med mera. Civilsamhället tar sitt ansvar, vill jag påstå. Som politiker ska vi vara glada för att civilsamhället går in när det inte fungerar.

Det är inte bara en fråga om att ge kommunerna möjlighet att ta ut extra avgifter. Vi måste ge dem fler verktyg. Precis som ministern säger är detta kommunernas ansvar, men som lagstiftare måste vi också ge kommunerna möjlighet att ta detta ansvar. Det är lite tunt med det i dag, men min förhoppning är att vi kan lösa det i framtiden.

Anf. 7 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Äganderätten har en stark ställning i svensk lag. Ofta är det en fördel, men ibland kan det leda till en del svårigheter, till exempel när ägaren inte tar sitt ansvar och inte sköter om sin fastighet, vilket kan medföra risker för tredje man och omgivningen.

Vi vill ge kommunerna större möjlighet att agera. Något som har varit tydligt återhållande för kommunerna är att de inte kan ta ut en avgift för det som kallas allmän tillsyn, som tillsyn över ödehus och förfallna tomter faller under, eftersom det är skattefinansierat. Många bedömare säger att det är en återhållande kraft som gör att kommuner inte tar tag i dessa frågor.

Det vi föreslår, och som också Boverket föreslår i sin utredning, är att de exakta formerna för hur en sådan avgift skulle kunna tas ut utreds så snabbt som möjligt. I den utredning som vi nu arbetar med att tillsätta kommer vi att få svar på många av de frågor Gudrun Brunegård ställer. Det vore dumt av mig att dra slutsatser innan utredningen är gjord, men jag väntar ivrigt på att tillsätta utredningen och därefter få svar på frågorna.

Det vi kan konstatera är att kommunerna själva i stor utsträckning efterfrågar detta verktyg för att kunna bli mer aktiva i att ta ansvar och ha en mer aktiv tillsyn över ödehus. Det är därför en åtgärd vi kommer att vidta i närtid.

Vi välkomnar givetvis också de initiativ som tas i de enskilda kommuner som är aktiva och har ett väl fungerande arbete. Likaså välkomnar vi initiativen från det omgivande samhället, såsom grannar och närboende som tar ansvar och lyfter upp frågan och påpekar att det finns risker, och det civila samhället i form av föreningar som arbetar aktivt för att försöka hitta ägarna och få fram en aktiv ägare som tar hand om fastigheten.

I Boverkets rapport finns många olika förslag, och som alltid när det är förslag av olika schatteringar tar de olika lång tid att genomföra. En del kan vi genomföra snabbt. När det gäller andra behöver vi mer tid för att få alla detaljer på plats och kunna göra de ibland ganska svåra avvägningar det handlar om.

När det gäller att ge byggnadsnämnder större möjlighet att finansiera tillsynen av ödehus tror vi att vi kan gå fram i närtid. Många av de andra punkterna får vi återkomma till. Vi har inte avskrivit några punkter, utan vi kommer att arbeta med dem och så skyndsamt som möjligt försöka ge landets kommuner bättre verktyg och möjligheter att ta itu med detta problem.

Anf. 8 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Fru talman! När jag läser igenom Boverkets långa lista över möjliga åtgärder inser jag att en del kan vara kontroversiella som kräver utredning och överväganden innan man kan sätta ned foten och lägga fram lagförslag. Det har jag full förståelse för.

En sak som står med på listan och som också många kommuner efterfrågar är ett statligt stöd till kommunerna för att verkställa vissa beslut om rivningsföreläggande. Jag nämnde den lilla kommunen med upp till 200 övergivna hus, och det är fullständigt orimligt att en liten, ekonomiskt trängd kommun ska ta på sig alla omkostnaderna för det. Låt mig skicka med den tanken i det fortsatta arbetet.

Skälen till att fastigheter står och förfaller är många och olika. Det kan handla om fastigheter som har gått i arv och glömts bort eller att en ägare flyttar utomlands, som ministern nämnde. Det kan också handla om ett dödsbo där anhöriga inte känner till att de är delägare eller att fastighetsägaren saknar pengar för att rusta upp byggnaden.

Kommunen skulle kunna betala med egna pengar och sedan lämna över en skuld till kronofogden. Men den kostnaden riskerar att bli hög för kommunerna.

För dem som bor i närområdet och ser byggnader förfalla och bli ödehus, tillhåll och sanitära olägenheter och för trängda kommuner vill jag uppmana ministern att jobba på.

Anf. 9 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag tackar Gudrun Brunegård för interpellationen. Det är en angelägen fråga, och jag vet att många kommuner har svårt att ta det ansvar de vill ta. Det är tydligt att många kommuner ser problem med hus som förfaller och ägare som av olika skäl inte tar sitt ansvar fullt ut.

Regeringens ambition och min ambition som bostadsminister är självfallet att ge kommunerna förutsättningar att hantera detta. Enligt lagstiftningen är kommunerna huvudansvariga. I slutändan är det dock ägarens ansvar att ta hand om sin fastighet, och det gäller alla ägare. De flesta sköter sig, men det finns tyvärr också problem av olika slag. Det handlar inte bara om ovilja eller att man inte vill lägga resurser på det. Det kan också röra sig om sjukdom, resor eller liknande.

I och med att ägaren har huvudansvaret för sin fastighet är det också ägaren som ska betala fastighetens skötsel. Vill ägaren inte sköta om fastigheten ska ägaren betala för att riva fastigheten eller sälja till någon som vill ta hand om den.

Det kan vara problematiskt att inrätta ett statligt stöd eftersom det skulle ta över det ekonomiska ansvaret från den ägare som rättmätigt borde ta det. Å andra sidan finns det tillfällen då man inte kan hitta den ägare som borde ta ansvaret. Det finns en parallell i ansvaret för sanering av förorenad mark, där det givetvis finns ett ansvar för ägaren att ta hand om de föroreningar som denne orsakat men där staten har ett ansvar att gå in när man inte kan hitta en ägare.

Jag utesluter inte detta, men eftersom det är en ekonomisk fråga behöver den tas om hand i budgetprocessen och vägas mot andra angelägna insatser. Vi får återkomma till detta förslag, precis som vi får återkomma till många av de andra förslagen på Boverkets lista. Detta är en angelägen fråga som regeringen arbetar intensivt med.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2019/20:244 om fler reformer för att öka andelen ägt boende

Anf. 10 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Larry Söder har frågat mig om jag under 2020 kommer att lägga fram förslag som innebär att vi ser reformer som förmånligt bospårande och startlån förverkligas i Sverige.

Inledningsvis vill jag tydliggöra att den typen av reformer som interpellanten efterfrågar har budgetkonsekvenser. Reformerna med budgetkonsekvenser behöver ställas mot andra möjliga reformer inom ramen för ar-

betet med budgetpropositionen. Således kan jag inte i nuläget ge några besked om vilka reformer som kommer att föreslås.

Jag vill betona att det är viktigt att tillsammans med kommunerna hjälpas åt att skapa en bostadsförsörjning som möter såväl behov som efterfrågan runt om i landet. Förutom fortsatt nyproduktion av bostäder med olika upplåtelseformer behöver rörligheten öka på bostadsmarknaden – detta för att det ska finnas en variation av bostäder och upplåtelseformer som passar alla. Fler bostäder behövs i hela Sverige, inte minst för att underlätta för unga vuxna att få sin första bostad.

Utmaningarna kring etablering på bostadsmarknaden är komplexa. Det finns därför ett behov av att titta bredare på hur bostadsmarknaden kan fungera bättre, och regeringen har för avsikt att fortsätta att arbeta aktivt för att fler hushåll ska få sina behov tillgodosedda på bostadsmarknaden.

I enlighet med januariavtalet ska en omfattande skattereform genomföras som bland annat ska minska hushållens skuldsättning och bidra till att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt. I en sådan översyn är det naturligt att beakta ungas och andras möjligheter att etablera sig på bostadsmarknaden.

Möjligheterna att utveckla bostäder som passar för olika typer av hushåll ska öka. Ett steg på vägen för att förverkliga detta var att regeringen under hösten 2019 beslutade att införa ett startbidrag till så kallade bygggemenskaper. Det är en boendeform som i dag är förhållandevis ovanlig, där människor planerar och bygger bostäder tillsammans.

För att göra det möjligt för fler att komma in på bostadsmarknaden infördes hösten 2016 investeringsstödet för hyresbostäder och studentbostäder. Sedan dess har stödet beviljats till mer än 29 000 nya bostäder med hyror som är relativt lägre än för andra nyproducerade bostäder.

I enlighet med januariavtalet har regeringen nyligen beslutat att investeringsstödet ska återinföras i en effektivare form från och med den 1 februari 2020. Ett effektivare stöd bidrar till en fortsatt hög byggtakt när det gäller bostäder med relativt lägre hyror i hela landet.

Anf. 11 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Vi har en alltför låg byggnationstakt i Sverige. Enligt Boverkets prognoser kommer 50 000 bostäder att påbörjas under 2020, vilket är betydligt lägre än de 65 000–70 000 som prognoserna säger att vi bör bygga. Samtidigt är byggnationen snedvriden i så måtto att hälften av dessa bostäder är hyreslägenheter, när vi samtidigt vet att sju av tio vill äga sitt eget boende.

Samtidigt vet vi att de reformer som regeringen gjorde under den förra mandatperioden och som nu redovisas i svaret nästan uteslutande är inriktade på att öka byggnationen av hyreslägenheter och försvåra byggandet och ägandet av det egna boendet.

Jag skulle vilja fråga ministern: Finns det en ideologisk plan från regeringens sida som gör att man anser att det ägda boendet inte ska få samma möjligheter till reformer som hyreslägenheten?

Den skattereform som det hänvisas till i svaret har vi publikt inte sett någon aktivitet i. En skattereform borde rimligen ta tid och inbegripa en bred majoritet i riksdagen, vilket bör innebära att arbetet bör starta för att hinnas med under denna mandatperiod. När beräknar ministern att arbetet med skattereformen kommer igång på allvar?

Prot. 2019/20:60

17 januari

Svar på
interpellationer

Jag noterar även att ministern anser att investeringsstödet är en stor del av regeringens nya bostadspolitik, som ska öka antalet bostäder som byggs i Sverige. Jag kan bara konstatera att investeringsstödet inte är någon bostadspolitisk åtgärd, utan det är en företagspolitisk åtgärd eftersom stödet går direkt in i resultatbalansen för företagen.

Om man hade haft ambitionen att bedriva bostadspolitik hade det varit stöd, bidrag och reformer som riktar sig till kunden gällande bostäder, det vill säga se möjligheterna till det som jag i min interpellation tar upp – att undersöka möjligheterna att införa bospår eller startlån, eller kanske, en bra dag, införa båda för att skapa lite bostadspolitik.

Ministern har tidigare sagt sig vara positiv till bospår, och att i ett interpellationssvar hänvisa till budgetsårigheter och avvägningar mellan olika poster har jag förståelse för. Men när bara ministern och jag är här och lyssnar borde vi väl kunna vara lite mer personliga och komma överens. Det där med bospår och startlån är väl ganska bra – vi kan väl köra med det?

Jag måste ändå säga att jag är positiv till anslaget i en del av svaret – att försöka titta på andra former för ägande och delaktighet utanför de traditionella. Vi måste, precis som ministern skriver, försöka hitta former som passar medborgaren och dess situation. Jag skulle vilja skicka med två former som jag har tittat på en del, som jag skulle vilja se betydligt mer i Sverige och som jag tror passar ganska många.

Jag tror att vi skulle kunna införa hyrköp, där en del av hyran går till att köpa bostaden. Den som undertecknar ett hyrköpsavtal undertecknar också avtal om egen förvaltning och renovering av bostaden för att kunna sänka sin hyra och öka avsättningarna till bostadsköpet. Den som flyttar innan bostaden är helt betald blir utköpt av hyresvärden eller av en ny köpare.

Vi kan också utveckla delägarmetoden. Med delägarboende möjliggörs ägande i ett hyreshus via avtal, och man kan kombinera fördelarna med hyresrätten och bostadsrätten. En del bostäder kan säljas direkt för att minska uppbundet kapital. Övriga lägenheter är hyresrätter, och alla boende betalar för den gemensamma förvaltningen över tid.

Förutom de frågor jag hade tidigare skulle jag vilja fråga bostadsministern: Varför ser inte ministern en möjlighet att införa bospår och startlån nu, när i princip alla partier i Sveriges riksdag kan tänka sig att titta närmare på detta?

Anf. 12 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det blev ett ganska brett inlägg med många olika pusselbitar och fler än de två frågor som Larry Söder ställde i interpellationen.

Låt oss börja med byggandet. Vi kan gemensamt konstatera att byggandet nu är på ungefär den dubbla nivån jämfört med vad det var under de åtta år som Alliansen hade regeringsmakten och Kristdemokraterna hade ansvar för bostadspolitiken. Det är lätt att vara kritisk i opposition, men det gäller att visa att man kan göra skillnad i majoritet, när man har ansvaret. Jag är stolt över att vi har kunnat behålla en hög byggtakt under alla våra tidigare fyra år och att det fortsatt är så, jämfört med det historiska genomsnittet när det gäller byggande. Sedan är inte bostadsbyggande hela svaret på den bostadsbrist som finns, utan vi måste hitta många lösningar för att få till ett bra boende för alla, vilket är regeringens mål.

Jag måste starkt bemöta Larry Söders beskrivning av investeringsstödet. Den är helt enkelt felaktig. Att säga att investeringsstödet inte har en bostadspolitisk effekt tycker jag faktiskt är att inte lyssna till de många kommuner och kommunala bolag som använder investeringsstödet för att bygga och som säger att de utan investeringsstödet inte hade byggt så mycket, inte hade byggt till samma pris och inte hade åstadkommit det byggande de nu gör.

Jag tycker inte att man lyssnar till eller förstår alla dem som genom investeringsstödet nu får tillgång till en hyreslägenhet med en rimlig hyreskostnad. Jag är överlag bekymrad över att Kristdemokraterna i sin iver att prata för ägande på bostadsmarknaden pratar ned hyresrätten som boendeform. Detta tycker jag är något som Kristdemokraterna borde fundera över – vilket ansvar man tar. Det är ändå så, traditionellt, att för den som inte har en stor förmögenhet eller en stor inkomst är hyreslägenheten en bra boendeform, och det är många, inte minst unga, som gärna skulle ta en hyreslägenhet om de fick tillgång till en sådan. Därför är det svårt för mig att förstå hur man hela tiden kritiskt kan säga att insatser för att öka hyreslägenheter på marknaden skulle vara, som det låter, något negativt ur Kristdemokraternas synvinkel.

Vi vet också, vilket är en självklarhet för alla som följer bostadsmarknaden, att hyresmarknaden och den ägda marknaden hänger ihop. Om fler har möjlighet att flytta in i ett hyrt boende minskar trycket på det ägda boendet och priserna skenar inte så som de har gjort under lång tid, inte minst under de år som vi hade en borgerlig regering.

Jag tycker att det finns en fara i att förenkla resonemangen och, som Larry Söder tenderar att göra i sina interpellationer, bara beskriva det som att ägande är en källa till rikedom och lycka. Det har varit en tioårsperiod bakåt där det har varit väldigt snabbt ökande priser, särskilt i våra stadsområden, och där det i princip har varit så att man har tjänat pengar bara på att bo, vilket inte är något som ska tas för givet – att det kommer att vara så för all framtid och heller inte att det har sett ut så tidigare.

Låt oss komma ihåg att på 90-talet, när vi också hade en borgerlig regering, fick vi en svår ekonomisk kris i Sverige där bostadspriserna sjönk, arbetslösheten steg och människor var tvungna att lämna sina bostäder. De hade höga lån, priset på bostaden sjönk kraftigt och de var tvungna att sälja men ha kvar lånen. Fortfarande i dag finns det människor som lever med skulder från 90-talet som de inte har lyckats arbeta av.

Låt oss se till att vi inte förenklar. På Larry Söder låter det som att alla ska ha möjlighet att ta lån för att flytta in i ett ägt boende, oavsett vilka inkomster man har. Vi har sett väldigt svåra situationer som har uppstått genom den typen av tänkande. Låt oss inte gå tillbaka till det spåret igen. Detta är ett område som inte förtjänar att förenklas, utan vi behöver jobba med en bredd av åtgärder när det gäller bostadspolitiken. Att se till att vi får en bra hyresmarknad är en viktig del av en fungerande bostadsmarknad.

Anf. 13 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Bostadsministern och jag har olika sätt att se på investeringsstödet. Det är solklart. Jag hävdar med bestämdhet att stödet inte har några bostadspolitiska effekter när det gäller att fler bostäder de facto byggs. Givetvis byggs bostäder – hyreslägenheter. Det byggs hyreslägenheter som är billigare därför att företagen får ett stöd. Men om man tittar

på fakta från Boverket ser man att bostadsbyggandet och antalet färdiga bostäder minskade 2018 och 2019. Prognoserna för 2020 är att de fortsätter att minska. De prognoser som finns för 2021 visar också att de minskar, detta trots att vi har ett investeringsstöd.

Vi kan också vara överens om hur lång tid det tar att planera och bygga en bostad. Det tar mellan fem och sju år. När det gäller det stora bostadsbyggandet som skedde i början av förra mandatperioden kan man alltså på något sätt hänvisa till den dåvarande alliansregeringen. De siffror för byggandet som nu sjunker är enbart den regering som satt under den förra mandatperioden och som nu sitter ansvarig för.

Vi kan också diskutera om det ägda boendet är bäst eller inte. Men fakta visar en sak, nämligen att det ägda boendet över tid är mest ekonomiskt fördelaktigt för alla människor. Att äga en bostad ett antal år framåt är mycket billigare för den enskilde, även för ungdomar, än att bo i hyresrätt. När man bor i hyresrätt betalar man de facto någon annans vinst, förutom alla investeringar som görs i hyresfastigheten.

Därför är jag mån om att människor ska kunna välja mellan hyresrätt och ägt boende. Sedan kan man ha hyresrätt och ägt boende i olika former, precis som jag försökte tala om i mitt förra inlägg. Men människor ska ha möjlighet att välja det ägda boendet om de vill.

Min fråga till ministern var därför: Väljer man av ideologiska skäl att göra reformer som bara gynnar hyresrätterna i Sverige, eller ser man också möjligheter att göra reformer som gäller det ägda boendet? Då tänker jag på till exempel bosparande och startlån. Ministern och jag har varit överens om att bosparande faktiskt kan vara ett bra koncept för Sverige. Men jag ser inte att det tas några steg framåt för att detta ska kunna göras.

Det kan inte bara vara finansministern som bestämmer vilken bostadspolitik som vi ska ha i Sverige. Jag tror faktiskt att bostadsministern har en möjlighet att vara med och styra bostadspolitiken i Sverige. Jag har tilltro till att bostadsministern kan se de reformer och de möjligheter som både bosparande och startlån har. Men det krävs att vi också får ta ställning till sådana förslag i kammaren.

Anf. 14 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag tycker att man ska akta sig för att göra förenklade historiebrevningar och påstå att man har en kristallkula och därmed kan se vilken utveckling det har blivit med olika alternativ. Att säga att det är på grund av investeringsstödet som bostadsbyggandet minskar eller att säga att bostadsbyggandet skulle ha minskat mer om vi inte hade haft investeringsstödet eller liknande är någonting som varken Larry Söder eller jag kan svara på. Det som vi vet är att när de kommuner och de kommunala bolag som faktiskt bygger bostäder i Sverige svarar på frågan säger de att investeringsstödet gör skillnad och att de bygger mer med investeringsstödet än vad de annars skulle ha gjort. Larry Söder borde lyssna på dessa röster också.

Jag tycker att det ägda boendet har en mycket viktig roll att fylla på svensk bostadsmarknad. Jag tycker att det i grunden ska vara så att individen själv ska bestämma vilket boende som passar just hans eller hennes preferenser. Jag känner många som tycker att hyreslägenheter passar alldeles utmärkt för deras preferenser. De har inte stor lust att ta hand om allt som det innebär att äga och sköta en fastighet. Många andra tycker att det

ägda boendet passar deras villkor mycket bra. Låt oss inte stå här i riksdagen och bestämma vilket boende som människor ska ha.

Däremot tycker jag att det är ansvarslost om man försöker driva en linje där man säger att alla människor ska ha möjlighet att köpa ett boende där de har lust och som passar dem bra och att staten då ska ha som uppgift att alltid se till att människor kan ta lån, oavsett om de har de ekonomiska förutsättningarna att bära dessa lån. En sådan politik har vi sett effekterna av. Vi har sett effekterna av den i Sverige, då den ledde till ekonomisk kris. Den har också lett till att väldigt många har hamnat i en enormt svår skuldsättningsproblematik, till exempel många unga. Låt oss inte, Larry Söder, sätta fler unga i denna situation. Det borde vara ett ansvar som vi kan ta tillsammans.

Vi har sett vilka effekter ett sådant tänkande kan få på både nationell och internationell nivå. Jag vill påminna Larry Söder om att hela den finanskris som startade i USA hade sin bakgrund i det som kallades subprimelån, det vill säga att bostadsmarknaden och framför allt lånesektorn gav bostadslån till personer som inte hade kapacitet att bära kostnaderna för lånen. Det ledde till att många människor i USA blev vräkt från sina fastigheter. De förlorade sitt boende som de tagit stora lån för. Det ledde dessutom till att vi fick en internationell finanskris som också har skadat våra ekonomier och väldigt många medborgare i våra länder mycket svårt.

Förenkla inte denna problematik! Låtsas inte som att man kan vara alla goda gävors givare och att man kan ge lån till alla människor oavsett om de har den ekonomiska bärkraften att faktiskt betala tillbaka dessa lån! Det är inte en tjänst, vare sig till bostadsmarknaden, till ekonomin eller till den enskilda medborgaren.

Självklart ska vi göra vad vi kan för att ge människor möjlighet att få ett bra boende. Vi gör det genom ett stort antal åtgärder som finns med i januariavtalet. Vi gör det genom reformer i budgeten, till exempel det startstöd som nu finns för byggemenskaper som gör att människor, inte minst unga, kan gå tillsammans och starta upp planeringen för ett bostadsbyggande – ett projekt som passar för deras förhållanden. Det är ett fenomen som vi ser i andra länder, till exempel i Tyskland, som har tagit en stor del av nybyggnationen på de lokala marknaderna. Det är någonting som vi också tror har en stor potential även för Sverige. Det skapar en ny kanal för bostadsbyggande som Sverige verkligen behöver.

Men det är också viktigt att se till att vi inte knuffar över den ekonomiska risken på de enskilda människorna och sätter människorna i en ekonomisk situation som de i slutändan inte klarar av att ta ansvar för. Det är inte ett sätt att lösa människors problem. Det kan i värsta fall faktiskt vara ett sätt att skapa problem för människor, där de i slutändan blir sittande utan bostad men med en fullständigt ohållbar ekonomisk situation.

Vi ska göra vad vi kan för att ge människor möjlighet att skapa det boende som de själva vill ha. Om människor vill välja en hyreslägenhet ska vi skapa möjligheter för människor att göra det. Men vi ska inte heller sätta människor i risker som de inte klarar av.

Anf. 15 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Jag vill påstå att jag inte har någon kristallkula utan jag använder de fakta som finns, bland annat från Boverket, som visar hur utvecklingen har varit när det gäller bostadsbyggandet i Sverige. Då kan man

Prot. 2019/20:60

17 januari

Svar på
interpellationer

läsa om hur det varit 2018 och 2019 och prognoserna för 2020 och 2021. Det behövs ingen kristallkula för det. Det är bara att läsa vad Boverket skriver och de siffror som finns.

Jag håller med ministern om att riksdagen inte ska stå och bestämma vilken typ av boende svenska medborgare ska ha. Men vi måste också ge människor förutsättningar att välja boende.

Ministern påstår att jag skulle vilja att alla ska kunna ta lån för ett boende. Det är inte det jag säger. Men de kreditrestriktioner som har införts av er regering har gjort att allt fler människor får avslag på sina låneansökningar. Det betyder att kreditrestriktionerna gör att allt färre ungdomar kan köpa sin egen bostad. Det måste även ministern kunna se. Det finns siffror på det. Jag tror att vi måste ta detta på allvar och se över kreditrestriktionerna. Vi säger inte att kreditrestriktionerna ska försvinna, men de måste ses över på ett eller annat sätt. Om man ser över kreditrestriktionerna tillsammans med bosparande och startlån blir det en rörlighet på bostadsmarknaden. De som vill ha hyresrätter ska givetvis kunna få det. Men faktum är att undersökningar visar att sju av tio vill äga sitt boende. Men det byggs inte så att sju av tio kan ha ett eget boende.

De reformer som ministern talar om är inriktade på att det ska byggas fler hyresrätter i Sverige, och detta har ministern inte motsagt. Därför ställer jag samma fråga som jag ställde från början: Är det av ideologiska skäl som denna regering inte gör några reformer för att skapa fler bostäder för ägt boende utan bara inriktar sig på hyresrätter?

Anf. 16 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det sista är en rent felaktig beskrivning. Det är inte så att vi bara gör reformer som gäller hyresboende. Vi ser nu också att byggandet på bostadsmarknaden faktiskt ligger på en nivå som är mycket långt ifrån vad som klarades av under åtta år med borgerligt styre. Det ligger på ungefär den dubbla nivån. Det är någonting som vi båda borde tycka är en positiv utveckling snarare än en negativ utveckling.

Jag bekymrar mig också över att Kristdemokraterna inte klarar av att ta ansvar för gemensamma reformer. Det första amorderingskravet infördes med bred samsyn i Sveriges riksdag. Även Kristdemokraterna stod bakom detta förslag. Det berörde ungefär 50 procent av de nya bolåntagarna och innebär att man inte ska ta för stora risker i förhållande till värdet på den bostad man köper. Kristdemokraterna borde kunna ta ansvar för en reform som de själva var med och drev igenom. Det andra amorderingskravet som innebär att man inte ska ta för stora risker i förhållande till sin inkomst berör ungefär 10 procent av de nya bolåntagarna. Det är alltså en ganska liten grupp som över huvud taget berörs av denna reform. Att utmåla det som något slags dråpslag är överord som inte har fäste i verkligheten.

Vi kommer att fortsätta arbeta för att skapa en bättre bostadsmarknad. Vi kommer att fortsätta arbeta för att fler som vill ska kunna välja hyreslägenheter. Vi kommer också att fortsätta arbeta för att fler ska kunna köpa sin bostad, för vi tycker att det är viktigt.

De reformer som Larry Söder nämner är jag beredd att titta vidare på och arbeta vidare med. Men vi kommer inte att föregripa budgetprocessen. Men jag kan konstatera att om det vore så enkelt som Larry Söder nu ger sken av borde det kanske ha genomförts under de åtta år som Kristdemo-

kraterna hade ansvar för bostadspolitiken. Men det gjordes inte. Uppenbarligen kanske det inte var så enkelt som det verkar i opposition.

Man kan lite spetsigt fråga om Kristdemokraterna kanske är bättre i opposition än i majoritet när det gäller bostadspolitiken.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2019/20:60

17 januari

Svar på
interpellationer

§ 6 Svar på interpellation 2019/20:218 om insatser mot hedersvåldet

Anf. 17 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Désirée Pethrus har frågat mig om jag avser att ta fram förslag på hur statistik över hedersförtryckets omfattning i Sverige kan redovisas och hur regeringen ser på ett snart inrättande av en verksamhet liknande brittiska Forced Marriage Unit i Sverige. Vidare har Désirée Pethrus frågat mig när regeringen avser att fatta beslut om framtida placering av det nationella kompetensteamet mot hedersvåld och förtryck.

Jag vill tacka Désirée Pethrus, och jag delar hennes engagemang i dessa mycket angelägna frågor. Hedersrelaterade brott innebär fullkomligt oacceptabla kränkningar av mänskliga rättigheter och barns rättigheter. Under senare år har regeringen därför tagit drygt 40 initiativ som är särskilt relevanta för att bekämpa detta våld och förtryck – ett åtagande som också ingår i regeringspartiernas överenskommelse med Centerpartiet och Liberalerna.

Hedersrelaterat våld och förtryck tar sig många uttryck som inte fångas upp i nationell statistik över brott, socialtjänst eller skolan. Som Désirée Pethrus framhåller kunde Socialstyrelsen inte genomföra en nationell kartläggning i enlighet med regeringens uppdrag 2017–2019, något jag tidigare beklagat. Länsstyrelsen i Östergötlands län har i flera år haft ett omfattande nationellt regeringsuppdrag på området som bland annat omfattar kunskapsutveckling. Myndigheten arbetar för närvarande med en kartläggning av kommuners kännedom om bortförda personer i en hederskontext.

En annan aktuell insats är Polismyndighetens införande av en särskild markering för brott med hedersmotiv i myndighetens it-stöd för brottsutredningar. Därtill har Jämställdhetsmyndigheten regeringens uppdrag att genomföra fördjupade uppföljningar av de jämställdhetspolitiska delmålen, inklusive målet om mäns våld mot kvinnor, som innefattar hedersrelaterat våld och förtryck.

Brittiska Forced Marriage Unit är i likhet med det norska kompetensteamet mot tvångsäktenskap, könsstympning och negativ social kontroll en operativ funktion vid nationella myndigheter. De arbetar med enskilda ärenden om personer som är nödställda utomlands eller som riskerar att föras utomlands för att giftas bort med mera. Den närmaste svenska motsvarigheten till dessa funktioner är Utrikesdepartementets konsulära och civilrättsliga enhet som, i nära samverkan med främst socialtjänsten, hanterar ärenden där personer bosatta i Sverige blivit nödställda i en hederskontext utomlands. Regeringen har permanent förstärkt enhetens arbete för denna målgrupp.

Den verksamhet som här benämns det nationella kompetensteamet arbetar inte med individärenden och tillhör Länsstyrelsen i Östergötlands län, som är en regional myndighet. Länsstyrelsen har dock ett nationellt uppdrag att motverka hedersrelaterat våld och förtryck genom stöd till andra aktörer. Regeringen har uppdragit åt Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att utvärdera länsstyrelsens arbete med beaktande av verksamheter i ett urval av jämförbara länder, såsom Storbritannien, Norge och Nederländerna. Syftet är att ge regeringen underlag för beslut om inrättande av ett permanent nationellt, sektorsövergripande uppdrag i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys ska redovisa utvärderingen senast den 15 juni 2020.

Sammanfattningsvis bedriver regeringen ett omfattande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck, men med insikt om att betydande utmaningar kvarstår. Bland annat har det nationella uppdraget vid Länsstyrelsen i Östergötlands län fått en kraftfull ekonomisk förstärkning.

Anf. 18 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet! Vi är säkerligen överens om att detta är en jätteallvarlig och viktig fråga där vi måste göra allt vi bara kan. Det är därför jag har begärt den här interpellationsdebatten i dag och ställt tre frågor.

Att bekämpa hedersförtrycket är som jag ser det en av Sveriges viktigaste jämställdhetsfrågor just nu. Problemet ökar i omfattning; en undersökning vid Örebro universitet gällande storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö visar att var sjätte niondeklassare lever under hedersförtryck. En stor andel av dem har också utsatts för våld. Detta kräver aktiva åtgärder från samhället – från staten.

Samtidigt är statistiken över hedersförtryckets utbredning bristfällig. Ingen vet hur utbrett det är, vilket är allvarligt om vi ska kunna förebygga hot och våld i hederns namn. Ytterst få kommuner har kartlagt omfattningen. Som ministern sa fick Socialstyrelsen för två år sedan uppdraget att undersöka omfattningen, och under förra våren kom beskedet att kartläggningen inte gick att genomföra. Det finns inga möjligheter att kontinuerligt inhämta underlag om omfattningen från kommuner, regioner och myndigheter, och det finns heller inga säkerställda mätmetoder.

Jämställdhetsminister Åsa Lindhagen svarar på min interpellation att hon beklagar att Socialstyrelsen sagt att det inte går att göra undersökningarna. Men nöjer sig jämställdhetsministern med det? Är det inte dags att, som Kristdemokraterna föreslår, börja se till att ta fram mätmetoder för att vi ska kunna se omfattningen av hedersvåldet och agera på rätt sätt? Ministern menar att Östergötland ska kartlägga kommuners kännedom om bortförda barn och personer i en hederskontext. Det är ju bra, men den statistiken räcker inte. Vi behöver bredare information om läget.

Kan ministern alltså ge något konkret svar till Socialstyrelsen – och till oss här i dag – gällande hur de ska kunna börja ta fram statistiken? Vad kan de få för nytt uppdrag? Om vi känner till problemen kan vi nämligen agera på rätt sätt för att förebygga dem.

Fru talman! När det gäller min fråga om det nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län tycker jag kanske att ministerns svar är lite otydligt. Vi i Kristdemokraterna markerade tydligt i vår budgetmotion i höstas att vi vill se

att verksamheten i Östergötland permanentas. Som det är nu slutar deras uppdrag vid årsskiftet, det vill säga i slutet av 2020. Vi har ett yrkande, som nu behandlas i arbetsmarknadsutskottet, om att permanenta verksamheten. Även Moderaterna och Sverigedemokraterna visade sig ha ett liknande yrkande.

Min fråga i interpellationen var om statsrådet anser att verksamheten i Östergötland ska permanentas. Svaret jag får är att man nu håller på att ta fram ett underlag för permanentning, men det sägs inget om placeringen. Ska verksamheten placeras i Östergötland? Kan statsrådet i dag ge besked i placeringsfrågan?

Anf. 19 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Jag vill återigen tacka Désirée Pethrus för att hon lyfter dessa oerhört viktiga frågor. Jag välkomnar verkligen det.

När det gäller statistik har jag under flera år, även som kommunpolitiker under den förra mandatperioden, haft inriktningen att det är oerhört viktigt att ha siffror. Vi behöver kartläggningar, och vi behöver veta hur problematiken utvecklas över tid – precis det som riksdagsledamoten lyfter. Ökar detta? Minskar det? Vidtar vi åtgärder som leder till några resultat? Jag delar alltså helt den uppfattningen, och jag har som sagt även tidigare beklagat att Socialstyrelsen inte kunde ge oss mer statistik kring detta.

Det jag också vill säga när det gäller just statistiken är – och det har varit min inriktning under flera år – att vi inte behöver statistik för att veta att vi ska agera. Vi *vet* att vi har problem med hedersrelaterat våld och förtryck, och från regeringens sida kommer vi inte att sitta och vänta på att få siffror på detta. Jag tänker att det står klart för alla som på något har satt sig in i den här frågan att vi har stora problem: Barn och kvinnor lever under det här förtrycket och utsätts för våld. Även pojkar kan drabbas, liksom hbtq-personer, och människor med funktionsnedsättningar kan vara särskilt utsatta. Dessa människor har inte makten att bestämma över sina egna liv, och det kan vi aldrig acceptera. Jag instämmer alltså helt i det riksdagsledamoten sa om att detta är en av våra viktigaste jämställdhetsfrågor. Det är även en av våra viktigaste frihetsfrågor och en av våra viktigaste trygghetsfrågor.

Det är viktigt med statistik, och vi behöver fortsätta arbeta med det. Det är en fråga vi får ta med oss. Det som Nationella kompetensteamet gör just nu, en kartläggning av barn som förs bort, tror jag är oerhört viktigt. Men visst behöver vi även en kartläggning ur ett bredare perspektiv, och vi behöver veta mer om hur det ser ut i kommunerna.

När det gäller Nationella kompetensteamet uppfattade jag att frågan var när vi ska fatta beslut. Jag vill vara väldigt tydlig med att vi ska permanenta Nationella kompetensteamet. Det har jag också sagt tidigare här i talarstolen. Det är inga tveksamheter kring det. Det är också tydligt fastslaget i januariavtalet mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna att detta ska ske.

Nationella kompetensteamet gör ett oerhört viktigt arbete. De ger stöd till yrkesverksamma och ökar kunskapen om dessa frågor. Jag har besökt dem i Östergötland och träffat medarbetare vid flera tillfällen. Det är oerhört viktigt att vi har detta arbete, och det kommer att permanentas.

Det som sker just nu är att Myndigheten för vård- och omsorgsanalys gör en utvärdering för att se hur vi kan ta till vara den kunskap och erfa-

renhet som finns inom Nationella kompetensteamet. Efter det att denna utvärdering har lämnats den 15 juni kommer vi att fatta beslut. Vi behöver det här underlaget, och det kommer att levereras inom kort. Därefter kommer vi att återkomma.

Anf. 20 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Jag tackar för svaret, även om jag fortfarande är lite brydd. Regeringen har ju sagt att det man vill med Jämställdhetsmyndigheten är att förebygga projektbaserat och långsiktigt. I dag tar man fram lite underlag för att exempelvis kartlägga barn som förs bort, men hur ska man förebygga? Gör vi rätt insatser? Minskar det? Har vi rätt lagliga åtgärder för att stoppa detta? Det kan jag inte riktigt se att statsrådet ser framför sig.

När det gäller statistiken låter det lite baktungt för mig att man inte riktigt har satt igång. Hur ska vi se till att Socialstyrelsen får rätt instrument och ge dem indikationer om hur de ska gå vidare i den här frågan?

När det gäller Nationella kompetensteamet blir jag fortfarande orolig eftersom statsrådet här inte säger att det är i Östergötland det ska ligga. Man ska fatta ett beslut, men vad är det man ska fatta beslut om? Det är min fråga.

Den här utvärderingen är också lite otydlig. Det har inte riktigt kunnat utläsas i budgeten eller på andra ställen vad det är för utvärdering och vad det konkret är man gör.

Jag uppfattar alltså inte att jag har fått ett svar på om det kommer att ligga i Östergötland eller om det är så som många befarar, nämligen att pengarna kommer att läggas på Jämställdhetsmyndigheten. Det är där min oro ligger. Vi har ännu inte lyckats få svar; ministern har ännu inte sagt att det är i Östergötland Nationella kompetensteamet kommer att ligga.

Min tredje fråga handlade om en forced marriage unit enligt brittisk modell. Även i Norge har man nu satt igång något liknande. Flera undersökningar säger att vi måste bli mycket bättre på att förebygga att man för bort barn men också bättre på att ta hem barn och hjälpa dem som har förts ut ur landet för tvångsäktenskap eller barnäktenskap – det kan förstås vara både barn och unga.

I den brittiska modellen jobbar man mycket bredare. Man arbetar med att ta in kunskap, och man har hjälptelefoner, stödtelefoner och kunskapsuppbyggande. Här säger ministern att vi har UD och deras konsulära enhet som hjälper till ibland. Det räcker ju inte. Vi måste ha en mycket bredare ansats i arbetet. Det är därför jag nu i flera år har kämpat här i riksdagen för en forced marriage unit som den brittiska. Jag besökte den för några år sedan, och den har en fantastiskt bra verksamhet som jag tycker kan stå som modell.

Dessutom har britterna fått en lagstiftning på plats som säger att om man går hem till föräldrar och inte vet var barnet är, oftast flickan, kan man säga: Om ni inte återför flickan inom en viss tid kommer vi att lagföra er, och ni kan få upp till sju års fängelse. Det är en jättestark lagstiftning för att verkligen få någonting att hända.

Jag har pratat om detta med Morgan Johansson flera gånger här i kammaren. Han säger att man håller på och funderar på och utreder, men det kommer ingenting. Jag tycker inte heller att jag i detta svar kan se att regeringen är på gång.

Vi har lagt 10 miljoner under Noa på Polismyndigheten för att starta upp denna verksamhet. Vi skulle vilja att regeringen nu lade pengar för att starta en sådan här enhet. Hur ser ministern på detta?

Prot. 2019/20:60
17 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 21 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! I det utvärderingsuppdrag som Myndigheten för vård- och omsorgsanalys har fått ska de titta specifikt på bland annat den verksamhet som bedrivs i Storbritannien. Det arbetet är igång, och det är också helt rätt väg att gå. Vi behöver titta internationellt. Vi behöver titta på Storbritannien; också Norge är intressant, liksom Nederländerna som specifikt lyfts fram. Vad kan vi lära av andra länder? Lagstiftningen ser lite annorlunda ut i Storbritannien. Vad kan vi ta med oss för kunskap från andra länder utifrån den situation och de förutsättningar som finns här i Sverige? Jag tror att vi alltid har mycket att vinna på att lära av andra.

Därför tycker jag att det känns väldigt positivt att man i sitt utvärderingsuppdrag, som nu är i full gång, har den specifika uppgiften att titta just på Storbritannien, hur de jobbar med Forced Marriage Unit och vad vi kan lära av det. Där är arbetet redan igång, och man kommer att återkomma inom kort. Jag ser verkligen fram emot att se vad myndigheten kan ge oss för medskick om hur vi ska tänka vidare i de här frågorna. Jag är väldigt öppen för att vi ska lära av inte minst Storbritannien.

När det gäller barn som förs utomlands kommer vi enligt plan att komma till riksdagen med en proposition. Där kommer denna utvärdering att finnas med, som just har tittat på hur vi kan försvåra för familjer som för ut barn för att utsätta dem för exempelvis tvångsäktenskap att över huvud taget föra ut barnen ur landet. Att förhindra att man över huvud taget för ut barnen är det viktigaste vi kan göra. Det är mycket svårare att jobba tillbaka barnen när det väl har skett. Det arbetet behöver vi också göra. Där har vi förstärkt resurserna till UD och den konsulära enheten, just för att se till att verkligen kunna jobba med enskilda fall och få tillbaka barnen till Sverige igen.

Det viktigaste är dock att de över huvud taget inte förs ut. Utredningen har tagit fram förslag om straffsanktionerat utreseförbud och möjligheter att spärra pass eller inte utfärda pass över huvud taget. Detta tycker jag är oerhört viktigt för att ta steg framåt för att skydda dessa barn i mycket större utsträckning.

Det är fruktansvärt att ta del av de berättelser som finns. Det var inte länge sedan det stod i tidningarna om fall både där man lyckats ta sig tillbaka till Sverige igen och också där det inte har skett, till exempel flickor som har gifts bort och som nu sitter med barn i ett annat land långt härifrån. Jag tror att vi är många som berörs av detta. Inget barn borde någonsin utsättas för något sådant.

Vi behöver verkligen göra mer för att se till att barn över huvud taget inte förs bort, men också förstås för att ge stöd åt att arbeta barnen tillbaka hem till Sverige igen.

Anf. 22 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Tack för svar, statsrådet! Jag har dock fortfarande inte fått ett svar på om Nationella kompetensteamet kommer att placeras i Östergötland, vilket gör mig fortsatt orolig. Vi får fortsätta behandlingen i ar-

betsmarknadsutskottet och se om vi kan driva på frågan där. Det lär vi återkomma till.

Om denna utredning kommer nu i sommar hoppas jag att ministern efter det kommer att starta ett arbete som innebär att vi får någonting liknande brittiska Forced Marriage Unit. Jag hoppas att ministern också skulle vilja göra ett besök där. Det är väldigt upplysande och ger en väldigt bra bild av hur man jobbar på bredden, både med lagstiftningen och med stödverksamheten så att det finns konkret hjälp för de ungdomar, oftast flickor, som behöver det.

När det gäller det brittiska UD och hur de jobbar kan de i dag säkra avtal med flera länder. Man kan ju inte agera med en polismyndighet i ett annat land utan att ha ett avtal med det landet. Det har brittiska UD lyckats med. Man jobbar tillsammans med inrikesministeriet och polismyndigheten.

Jag tror att det inte bara ska vara UD som jobbar med det här som i dag utan att UD också måste jobba med Polismyndigheten i det här arbetet.

Jag tror säkert att regeringen har en god vilja när det gäller att förhindra hedersrelaterat våld och förtryck, och jag tycker att de åtgärder som vidtas är jättebra. Men jag har tyvärr inte blivit nöjd med svaren i dag. Staten har en skyldighet att skydda alla sina medborgare, och det gäller alla oavsett bakgrund. Det ska inte finnas, menar jag, någon plats för den här hederskulturen som gör att någon känner sig rädd och hotad. Det är väldigt många unga och barn, framför allt flickor, som känner den här otryggheten i vårt samhälle. Det är oacceptabelt.

Jag hoppas att vi får se fler åtgärder.

Anf. 23 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Vi kommer att återkomma med fler åtgärder. Inget barn i Sverige ska behöva växa upp och känna rädsla. Inget barn ska behöva sitta i någon av våra skolor inför sommarlovet och tänka: Kommer jag att komma tillbaka efter sommarlovet?

Har vi barn som förs utomlands måste kommunerna ha koll på det. De måste agera, och de måste kontakta UD. Vi ska göra vad vi kan för att få tillbaka de här barnen igen, och vi behöver göra mer när det gäller det. Vi behöver skärpa lagstiftningen och göra mer för att se till att också de som har förts utomlands kommer tillbaka igen.

Jag delar helt synen på detta och ser verkligen fram emot att genom den här utvärderingen få mer kunskap om Forced Marriage Unit i Storbritannien och vad vi kan lära av dem. Jag tycker att det är positivt att riksdagsledamoten har besökt Storbritannien. Det tror jag att jag också skulle tycka var oerhört värdefullt.

När det gäller kompetensteamet, som gör ett otroligt viktigt arbete, tycker jag att det är viktigt att ta ansvar och göra den utvärdering som görs just nu, inte minst för att se den kunskap och de erfarenheter som kompetensteamet har. Det är väldigt kompetenta människor som jobbar med de här frågorna och som ger stöd till yrkesverksamma och på olika sätt varje dag stärker Sveriges kompetens runt om i våra kommuner när det gäller hur man kan ge stöd till utsatta och hur man kan bekämpa den här problematiken. Det är viktigt att vi verkligen gör den här utvärderingen, tittar på verksamheten och ser vad vi kan lära av den tid som har gått. Sedan ska vi fatta beslut om en permanentning av kompetensteamet. Vi kommer att

återkomma till den frågan. Jag känner stor tillförsikt när det gäller att vi kommer att landa den på ett bra sätt.

Vi förenas, upplever jag, över partigränserna i den här frågan. Många partier i riksdagen tycker att detta är viktigt, och det är en stor styrka. Men det gäller också att leverera.

Prot. 2019/20:60
17 januari

Svar på
interpellationer

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 16 januari

2019/20:256 Effektivare vargförvaltning

av *Runar Filper* (SD)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2019/20:257 Mängdrabatt vid flerfaldig brottslighet

av *Katja Nyberg* (SD)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2019/20:258 Transportstyrelsens företagskontroller

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2019/20:259 Migränvård

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:260 Utredningen om privat initiativrätt

av *Hampus Hagman* (KD)

till statsrådet *Per Bolund* (MP)

2019/20:261 Sveriges export- och investeringsstrategi

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet *Anna Hallberg* (S)

§ 8 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 16 januari

2019/20:755 Länsstyrelsernas myndighetsutövning

av *Lars Püßs* (M)

till statsrådet *Lena Micko* (S)

2019/20:756 Företagare i de sociala trygghetssystemen

av *Solveig Zander* (C)

till näringsminister *Ibrahim Baylan* (S)

2019/20:757 Högspänningsledning i Sörmland

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

Prot. 2019/20:60
17 januari

2019/20:758 Skjutningar och annan kriminalitet i Uppsala

av *Marta Obminska* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:759 Försvarsministerns kunskap om förfalskade uppgifter

av *Jörgen Berglund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2019/20:760 Parisavtalet i kommande handelsavtal

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet Anna Hallberg (S)

2019/20:761 SJ:s biljettförsäljningskanaler

av *David Josefsson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:762 Professorsutnämningar

av *Lars Piiss* (M)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2019/20:763 Anmälningsskyldighet efter suicid

av *Clara Aranda* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:764 Valsedelssystemet

av *Fredrik Lindahl* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:765 Bredbandsmålet

av *Anders Hansson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:766 Säkerhetsgranskning av utländska investeringar

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet Anna Hallberg (S)

§ 9 Kammaren åtskildes kl. 10.12.

Sammanträdet leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

§ 1 Avsägelse.....	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 3 Anmälan om vice ordförande i utskott	1
§ 4 Svar på interpellation 2019/20:222 om övergivna hus.....	1
Anf. 1 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	1
Anf. 2 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD).....	2
Anf. 3 LARRY SÖDER (KD).....	3
Anf. 4 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	4
Anf. 5 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD).....	5
Anf. 6 LARRY SÖDER (KD).....	6
Anf. 7 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	6
Anf. 8 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD).....	7
Anf. 9 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	8
§ 5 Svar på interpellation 2019/20:244 om fler reformer för att öka andelen ägt boende	8
Anf. 10 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	8
Anf. 11 LARRY SÖDER (KD).....	9
Anf. 12 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	10
Anf. 13 LARRY SÖDER (KD).....	11
Anf. 14 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	12
Anf. 15 LARRY SÖDER (KD).....	13
Anf. 16 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	14
§ 6 Svar på interpellation 2019/20:218 om insatser mot hedersvåldet.....	15
Anf. 17 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	15
Anf. 18 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	16
Anf. 19 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	17
Anf. 20 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	18
Anf. 21 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	19
Anf. 22 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	19
Anf. 23 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	20
§ 7 Anmälan om interpellationer	21
§ 8 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	21
§ 9 Kammaren åtskildes kl. 10.12.....	22